

Infrastrukturdepartementeti.remissvar@regeringskansliet.seandreas.kannesten@regeringskansliet.sei.e.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer I2019 /03474/E

Yttrande**SOU 2019:63 Mer biogas! För ett hållbart Sverige**

Hushållningssällskapens Förbund har beretts möjlighet att yttra sig över SOU 2019:63 Mer biogas, För ett hållbart Sverige. Yttrandet har skrivits av Karin Ahlberg Eliasson, VD på Hushållningssällskapet Jämtland och seniorrådgivare i energi. Hushållningssällskapet har under många år arbetat med och utvecklat den lantbruksbaserade biogasproduktionen i Sverige och vi tackar för möjligheten till yttrandet.

Sammanfattning

Produktion av biogas är kretslopp i praktiken. Biogasproduktion innefattar såväl substrathantering, förnyelsebar energi och växtnäring i kretslopp och bidrar till flera av samhällets gemensamma målsättningar. Utredningen beskriver detta på ett bra sätt. Som rådgivningsorganisation vill vi förtydliga att lantbruket är den enda näring i samhället som äger rådigheten till samtliga dessa nyttor och bidra till kretsloppet på lokal liksom nationell nivå. Hushållningssällskapet instämmer till stor del med utredningens förslag, men önskar ett tydligare fokus dels på möjligheter och svårigheter gällande substratförsörjningen av växtbaserade substrat för att nå utredningens målsättning på 10 TWh biogas till 2030, dels på värdering av biogödsel. Därför är huvudbudskapet i vårt yttrande att föreslå en komplettering till Stödpaket 1 för att säkerställa möjligheten till biogödsel i kretslopp samt att tydliggöra koppling mellan biogasproduktion och livsmedelsproduktion.

Yttrandet:

- Grunden för vår gemensamma klimatpolitik är att minska utsläppen av klimatgaser, utredningen beskriver i effekterna av föreslagna stödpaketen (12.11.2) att en stor del av klimatnyttan med biogas kommer från rötning av gödsel. Det är en helt korrekt slutsats.

Lantbruket äger substratet gödsel och därmed även nyttan av en bra gödselhantering vilket omfattar produktion av biogas såväl som cirkulation av näringsämnen. Gödseln som substrat till biogasproduktion är en biprodukt av vår livsmedelsförsörjning, för att stärka det inhemska lantbrukets konkurrenskraft behöver **klimatnyttan** som gödselrötning innebär tillskrivas livsmedelsproduktionen och lantbruket.

- Utredningens förslag till målsättning om 10 TWh biogas till 2030, anser vi vara bra och realistisk. En stor del av substraten för att uppnå produktionen, är kopplat till lantbruksföretag, det gäller såväl gödsel som det utredningen kallar "åkermark". Totala potentialen bedömer utredningen till 3,5–5,7 TWh dvs ca 40–50% av målsättningen. Det visar lantbrukets centrala roll för att förverkliga målet men det handlar också om energi- och livsmedels säkerhet. Därför anser vi att utredningens förslag tydligare ska spegla målsättningens och stödpaketens konsekvenser i förhållande till **livsmedelsstrategin** och lokal **självförsörjning**.

- **Inför en kretsloppspremie.** Lantbruket är den enda näring som är såväl substrat- som energiproducent samt har möjlighet att hantera och i kretsloppet tillvarata biogödseln. Därför föreslår vi ett komplement till det produktionsstöd som finns i Stödpaket 1-en kretsloppspremie. Den ska tillfalla de biogasanläggningar som skapar ekonomi i hela biogasens värdekedja. Den ska gälla för de företag med växtodlingsarealer som kan hantera och sprida biogödsel, eller sprider sin egen biogödsel på gården från egen rötning. Det senare bör värderas högre då miljönyttan såväl som växtnäringsvärdet är större om ett lokalt kretslopp kan skapas. Detta skulle gynna en hållbar hantering av biogödsel. En kretsloppspremie skulle även gynna biogasproduktion på gårdsnivå och självförsörjningsgraden av energi på landsbygden. Tillexempel kan en del av gödselgaspremierna som av utredningen presenteras i Stödpaket 1 villkoras och vara högre för de som rötar lantbrukets egen gödsel i lokala biogasanläggningar, oavsett vidare energiomvandling.
- I marknadsbeskrivningen av biogödsel ingår också **transport- och lagerkostnader**, den senare sköts till stor del av lantbruket idag. Med hänvisning till ovanstående diskussion bör biogödselhantering (innefattande transport, lager och spridning) även tillskrivas som en faktor som bör beaktas vid val av styrmedel, vilka i utredningen tas upp i kapitel 11.3.
- Nuvarande gödselgaspremie har ökat användningen av gödsel som substrat i samröttningsanläggningar. Det innebär ökade transporter av såväl gödsel ut från lantbruket som biogödsel tillbaka till lantbruket. Konsekvenserna av detta har inte tydligt utretts av Jordbruksverket. Stödpaket 1 med föreslagen gödselgaspremie på 40 öre/kWh är bra, men riskerar liksom nuvarande stöd, att gynna större samröttningsanläggningar som producerar uppgraderad gas i förhållande till mindre lokala el-producenter. Det kan även leda till **målkonflikt** med andra miljömål när gödseln transporteras istället för att bli biogas på gårdsnivå. Dessa aspekter på Stödpaket 1 anser vi behöver en djupare konsekvensanalys.
- För lantbruksanläggningar som producerar el av rågas är **certifikatsystemet** centralt för ekonomin, nuvarande elcertifikatsystemet är under utfasning. Utredningen avslår frågan om certifikat för el producerad av biogas. Vi vill dock framhålla att detta kan få negativa konsekvenser för de lantbruksbaserade anläggningarna.
- Lantbruksprogrammets nuvarande **investeringsstöd** är viktigt för att utveckla och utöka den lantbruksbaserade biogasproduktionen. Klimatklivets regelverk möjliggör i dagsläget inte stöd för dessa anläggningar. Både gällande certifikat för elproduktion samt investeringsstöd motiverar utredningen i 11.5.1 varför dessa ej ska tillämpas. Hushållningssällskapet vill framhålla att detta kan påverka de el och värmeproducerande anläggningarna negativt.
- **Myndighetssamverkan** är bra. Då frågorna om biogödselns användning berör flera sektorer än bara jordbruket anser vi att Jordbruksverket behöver samverka med andra sektorsmyndigheter i den föreslagna utredningen om mål för biogödselns användning och att det ska kompletteras till det förslag utredningen ger (13.11).
- Flera är de samhälls- och miljönyttor som biogasproduktion bidrar till, detta beskrivs i utredningens kapitel 4 och 5. Det är ett problem att flera av dessa nyttor (kap 5) ej kvantifieras av utredningen. Majoriteten av dessa ej kvantifierbara nyttor berör lantbruket. Det gör att värdet blir svårbedömt och konkreta förslag inom området skjuts på framtiden. Det finns idag forskningsunderlag som ger möjligheter att kvantifiera och beräkna tillexempel biogödselns värde i växtodlingen och i förlängningen samhället. Hushållningssällskapet anser att den kvantifieringen behöver göras snarast för att tydliggöra argumentationen för framtida åtgärder.
- Producenter av rågas behövs. Kopplingen mellan förslaget om premie till förvätskning och uppgradering av biogas, i stödpaket 1, ska ges till aktörer som producerar rågas kan komma att missgynna småskaliga producenter av rågas som använder den till något annat än uppgradering eller förvätskning.

- Om beslut inte ges i **finansieringsfrågan** för stödpaket 1 under 2020 behövs övergångsregler som gäller från och med 1 januari 2021, annars riskerar företag att drabbas hårt i det glapp mellan stödsystemen som då uppstår.

Även fast det inte direkt tillhör utredningen vill vi vara tydliga med att den förlängning av biogasstödet som kom nyligen beslutades inte kommer att hjälpa de mindre lantbruksanläggningarna som producerar el och värme. Hushållningssällskapet vill peka på att det för de elproducerande lantbruksanläggningarna därför är extra viktigt att det inte uppstår glapp mellan nuvarande stödsystem och stödpaket 1.

- Det är positivt utredningen föreslår att framtida producenter ska kunna ansöka och beviljas premier före produktionsstart av biogas, det leder till bättre förutsägbarhet för enskilda aktörer och gör det enklare i investeringsbeslutet.

Stockholm 2020-04-30

Jesper Broberg
Förbundsdirektör
Hushållningssällskapens Förbund